

DEBRECZENI ELLENŐR

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:

öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többször megjelent hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitótörlesztő költségek minden sorra 20 kr. A hirdetéseknek valamint a nyitótörlesztő költségek egyedül a kiadó iródban vétetnek fel. Az előfizetési és hirdetési pénsek a kiadó hivatalba, a lap szellemi részébe tartozó költségek a szerkesztési iródba csemezendők, czeledutca, Fried-ház 19. sz. alatt

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 " "
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 " "
Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Inre nyomdájában**, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Debreczen, május 7.

A védvám és szabadkereskedés hívei közt néhány nap óta foly már a nagy harc a német parlamentben. Bismarck előterjesztette hírhedt közgazdasági tervét. Nem kell semmi kereskedelmi szerződés, mert a két szerződő állam közül az egyik mindig „megcsalatott fél.” Leszállítani, vagy egészen eltávolítani a házbér-, föld- és jövedelmi adót s fölemelni az indirekt adókat Magas vámmal védeni a hazai ipart és nyers termelést minden külföldi verseny ellen. Hiába mutatják ki ez új közgazdasági politika elleni, az a legszegényebb osztályokat fogja legjobban sújtani ez új irány. A vas ember dacosan ragaszkodik nézeteihez s bár hatalmas ellenfelek álltak szembe vele, úgy látszik, nagy és tekintélyes ama csoport is, melynek támogatására számíthat a parlamentben és a parlamenten kívül s alig merünk kételkedni győzelmén.

A vagyonos osztályok, földbirtokosok, gyárosok önérdéke egyesül a nemzeti féltékenységgel és nemzeti büszkeséggel. A német birodalom egyesének megszilárdításáról van itt szó. A központi kormány rendelkezni akar a birodalom jövedelmével s nem akar az egyes államok járulékaiból tengődni. A vámk és indirekt adók a birodalmi pénztárba fognak folyni, az egyenes adó maradjon az egyes országoknak és tartományoknak.

Ez a dolog politikai oldala. Mindezt azonban csak annak közgazdasági oldala érdekli. Hogy lazább-e vagy szorosabb az összefüggés a német birodalom egyes országai közt, az reánk nézve nem bír fontossággal. Mi nem spekulálunk arra, hogy az imig-amig összeköltött német egység műve majd szétbomlik, s a rozsló összeforrasztott apró államok szanaszét hullanak. Ellenkezőleg azt hisszük, hogy a nagy német nemzet egysége befejezett mű s évről-évre szilárdabbban fog az összeolvadni. Nem óhajtuk vissza az 1866 előtti állapotokat s azon a rézeten vagyunk, hogy nekünk szerencse, hogy Ausztriát kiszorították Németországból.

De midőn most Németország terményeink előtt a kapukat akarja bezárni, ez oly életkérdés reánk nézve, mely a legkomolyabb aggodalmakat ébreszt föl bennünk. A magyar terményeknek Németország volt főpiacza s ha innen kiszorítanak, hová menjünk?

Annál aggasztóbban hangzik előttünk ez a kérdés, mert a németországi védvám irány nem áll egyedül Európában s mindenfelé és mindegyre hangosabban fölmerül. A napokban 59 francia kereskedelmi kamara küldöttéi gyűltek össze Párisban tanácskozársra s ugyanazon elveket tüzték ki követendőül, miket nemrég a gazdasági egyletek hangoztattak a köztársaság elnökéhez intézett kérvényekben. A kereskedelmi szerződések eltörlését kívánják s a belső ipar és kereskedés védelmét a

külföldi verseny ellen. Puyser-Quertier, a volt pénzügyminiszter áll e mozgalom élén s az agitatio hevesen folyik egész Franciaországban. Számos képviselő és senator támogatja e mozgalmat s nem sokára uérközésre kerül a dolog a parlamentben és a mérkőzés végeredménye annyira kétes, hogy Tirard a kereskedelmi miniszter, a szabadkereskedés híve, már arról beszél, hogy leköszönni kíván. Németország után elzárják hát előlünk Franciaország kapuit is. Elvesztjük Éjszak- és Nyugat Európát; a mi még megmaradt számunkra, az a dél és a kelet. Kereskedésünknek új irányt kell foglalnia s hogy ily körülmények közt mennyire fontos, hogy fönntartsuk a békét a Balkán félszigeten s ne koczkatassuk azt sem henztegéssel, sem az új államok iránti ellenséges föllépéssel, azt csak a vak nem látja.

Országgyűlés.

A képviselőház tegnapi ülésén gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter két törvényjavaslatot terjesztett be, egyiket a kisbirtokosok országos földhitelezetéről (éjenzés), a másikat a közlekedési miniszter helyett a vizsabayozási tárulatról szóló törvény módosításáról, illetőleg kiegészítéséről. — Az első a pénzügyi, a második a közlekedési bizottsághoz utasított.

A magyar nyelvnek a népisoklókban kötelező tantárggyá emelése tárgyában az általános vita befejeztetvén, a törvényjavaslat nagy szótöbbséggel elfogadtatott. A részletes vitában többen vettek részt, melyből kiemeljük Grunvald Béla beszédét, ki azon megdöbbentő tényt konstatálta, hogy a magyar elem ott, hol a tótokkal vagy románokkal érintkez, folyton fog. Érdekes feladat lenne kimutatni, hogy mely vidéken laktak 100 év előtt magyarok, hol most csak a családnevek s diólk nevei mutatják, hogy ott valamikor törökök magyarok laktak. Az elmagyartalanodás processusának egyik főoka abban rejlik, hogy a vegyes városokban a közkutatás a magyarok hátrányára tört, vagy román nyelven történik. E processust megakasztani szent kötelesség, de ezt a törvényjavaslatról, úgy a mint az szövegeve van, nem lehet várni. — Azért ó azon módosítványt nyújtja be, hogy a vegyes ajku közösségben a tanítás nyelvét a vallás- s közoktatási miniszter határozza meg. Erre joga van.

Baross Gábor megjegyzé, hogy a vegyes ajku közösségekben oly tanítóknak fognak alkalmaztatni, kik a vegyes ajku közösségekben divó minden nyelven képesek legyenek tanítani.

A ház ezen felvilágosítás után az eredeti szöveget fogadta el.

Válasz a válaszra.

A honvédelmi vezérczikiró a „Debreczen”-ben hóbeszédűri ember lehet, mert ismét harmadfel hasábot szentel arra, hogy szavak egérfarkába kapaszkodva, vitát folytatson oly dolgok fölött, melyek fölött, mint már maizt izben is sajnálkozva jelentettük ki, nem érdemes vitatkozni. Részünkről nem tehetjük azt az udvarias viszonyságot, hogy ugyanannyi tért szentelnénk neki.

Czikiró ur el méltóztatik ismerni, a mit a multkori cikkeiből nem lehetett világosan megérteni, hogy midőn a honvédelmi törvényre revíziójáról s azzal kapcsolatosan takarékoság behozataláról van szó, e takarékoság a közös

hadsergére is értendő; csak hogy nem hiszi, hogy erre a mi pártunk képes legyen.

Most már azt sem vonja kétségbe, hogy a honvédség, mikor szükséges, műszaki csapatokkal kiegészítettik s azok az illető honvédpáranosok alá rendeltetnek; csak hogy nem hiszi, hogy az esprit de corps hiánya miatt ennek valami haszna legyen.

Azt is meg méltóztatik most már engedni, hogy Dalmáciát „századok óta” nem bírjuk s a szegény szedő fejére hárítja annak a kis historiai botlásnak az okát. Czikiró nem azt írta, ugymond, hogy Dalmáciát Bosznia nélkül századok óta bírjuk, hanem azt, hogy „századok óta birtuk.” Mi ugyan azt hisszük, hogy ennek az értelmű tökéletesen mindegy, akár így írja valaki „birtuk,” akár „bírjuk”; de ha a „Debreczen” olvasói megelégszenek azzal a magyarázattal, hát mi bizony nem bánjuk, nem a mi kötelességünk lévén a cikkirással foglalkozó feltevések oktatása.

Hogy Dalmáciát a XII és XIII században egyideig birtuk Bosznia nélkül is, az igaz, hanem furcsa okoskodás az, a mely a XII század viszonyait akarja a jelenkori viszonyokra alkalmazni. Más államalakulások voltak akkor, tisztelt cikkiró ur. A magyar királyok törekvése egyébként akkor is oda irányult, hogy Boszniát a magyar korona vazalljává tegyék.

Beszél aztán cikkiró per longum et latum, hogy de bizony „osztrák-magyar birodalom” az egyedül helyes elnevezés azon államjogi kapcsolatra, melyben mi Ausztriával élünk s hivatozunk nem egy oly törvényre, melyben ez kimondatik, hanem az 1867. XII. t. cz. bevezető soraira, melyekhez aztán cikkiró adja a magyarázatot. No hát mi meg hivatozhatunk a törvény világos szavaira. Sziveskedjék csak cikkiró elolvasni akármely hivatalos államokmányt vagy törvénykönyvet, p. az Angolországgal (1870. III. t. cz.) vagy a német birodalommal (1872. XV. t. cz.) stb. kötött egyezményeket, mindentűt ezt fogja találni: „osztrák-magyar monarchia”, jelöl, hogy nemcsak e sorok írja, hanem a magyar országgyűlés is úgy szokta használni. A szövegben bent pedig mindenütt: „ő felségének mindkét állam területé”, a mire talán nem lenne szükség, ha Ausztria és Magyarország egy birodalom volna.

Egyébként mindez oly hiábavaló vitatkozás, hogy nem reflektáltunk volna rá multkori cikkeinkben, ha a „Debr.” cikkirója nem csinál belőle nagy dolgot, mint a hogy most nagy dolgot csinál abból, vajjon van-e vagy nincs honvédségünk. Hogy a honvédség föltisztelje körül egész csoport viseli a tábornoki rangot azt mindenké jól tudja; hogy ezeket a tábornokokat elismerje a „Debr.” cikkirója honvédtábornokoknak, az reánk nézve egészen közönyös.

Molnar György képviselő ur beszédének lényege nem ez volt, hanem az, hogy a honvédelmi törvény revíziójánál azon kell majd ügyekezn, hogy a nemzeti igények, a takarékosági elv s Magyarország sajátos kulturális s közgazdasági viszonyait tekintetbe vétesse; egyesség tárgyát képezvén azonban e törvény is ő felsége többi országaival, az egyesség természete azt hozza magával, hogy mindegyik félnek tekintetbe kell venni a másik fél érdekeit is. A mi a mult év eseményeit illeti, melyek miatt a véderő-törvény

kérdését nem volt tanácsos bolygatni, azokra nézve ismerjük az ellenzék nézeteit. Itthon habja kellett volna kapunk Ausztriával, aztán leszállítani a hadsereg létszámát 800,000-ról 30,000-re, mint egyiben Madarász képviselő ur kívánta s akkor neki rohani a muszkának. Dicső politika, de nem instálunk belőle.

Meghosszabbított-e a muszka occupatio Keleti Ruméliában?

Az „Ellenőr” bécsi levelezője e tárgyra vonatkozólag így ír:

„Azt mondja a „Neue Presse,” hogy a muszka occupatio augusztus 3-ig való meghosszabbítását, melyet legelőbb is gr. Andrássy engedélyezett, — ma már elfogadták a többi hatalmak is. Ez állítás kétszer tagadja meg az igazságot. A midőn t. i. először jött szóba a „Durée de l'occupation de la Roumélie” értelmezése, gróf Andrássy e cikk legszigorubb interpretációját mellett nyilatkozott. Történt azonban, hogy a porta kijelentette, miszerint ő e kérdésre nem fektet különös súlyt, midőn ugyanis még egy darab idő fog beletelni, míg Aleko a kormányzatot átveheti; addig is pedig a muszkák mindenestre jobban biztosítják a rend fenntartását, mint a még szervezetlen ruméliai milicek. Utána aztán a brit cabinet nyilatkozott azon értelemben, hogy, midőn a porta sarkalatos törvénynek nem tekint, vajjon a muszkák egy-két héttel előbb vagy utóbb kezdik-e meg a kivonulást, Anglia sem hajlandó ez ügyet a legszigorubb szempontból itélni meg. A porta véleménye zese természetesen nyomást gyakorolt Andrássy felfogására is, de külügyünk szabott feltételeket arra nézve, hogy 1. a muszkák tegyenek komoly nyilatkozatokat, melyek szemközt a bolgár s ruméliai népel tanusokjanak a berlini határozatok megterheltsége mellett s 2. hogy a kivonulást oly módon kezdjék meg s folytassák, hogy e népeknél kétség ne támadhasson a felett, hogy Oroszország is szigorúan hajja végre ama szerződés megállapodásait. Erre most az al udzások közben kitűnt, miszerint az osztrák magyar cabinet legszigorubb fogja fel a dolgot, azért kellett Suvailoffnak Bécsbe jönnie.

Ezek az alapfeltételek egy egész sor részletben formulázattak. E részletek nagyobb részére nézve egyértelmű jött létre Andrássy s Suvailoff közt, a többi pontozatok felett még folynak az alkudozások Bécs, London s Livadia közt. Suvailoff csak tegnap érkezett Londonba. A st.-jamesi cabinetnek tehát bizonyosan nem volt még alkalmja véglegesen nyilatkozni sem a felett, mire nézve megegyezés történt Bécsben, sem a felett, mit Bécsben elvégezni nem tudtak. Nem áll tehát, mint mondan, hogy a nagyhatalmak e tekintetben már valamit acceptálhattak volna. De legkevésbé áll az azon szövegezésben, — hogy a muszka occupatio augusztus 3-ig való meghosszabbítását fogadta volna el Andrássy, vagy akárc. Erről szó sincs. Nem az „occupatio meghosszabbítása,” hanem a „kivonulás módzata” felett foly a tárgyalás; e két fogalom közt pedig oly nagy a különbség, hogy annak, a ki megérteni akarja, magyarázni sem kell.

Statistikai adatok

a debreczeni zenede belmozgalomról a legközelebb lefolyt 1875/6., 1876/7. és 1877/8 ki három egymásután következő iskolai éveken.

I. A növendékek létszámáról.

a) Általános képezdében 1875/6. évben: 29 leány, 26 fiu = 55. 1876/7-ben 47 leány, 35 fiu = 82. 1877/8-ban 43 leány, 46 fiu = 89. b) Alsó énekiskolában 1875/6-ban 23 leány, 8 fiu = 31. 1876/7-ben 17 leány, 4 fiu = 21. 1877/8-ban 20 leány, 5 fiu = 25. c) Felső énekiskola ában 1875/6-ban 26 leány = 26. 1876/7-ben 19 leány = 19. 1877/8-ban

22 leány = 22. d) Zongora-képezdében 1875/6-ban 25 leány, 15 fiu = 40. 1876/7-ben 18 leány, 11 fiu = 29. 1877/8-ban 32 leány, 13 fiu = 45. e) Zongora-kolában 1875/6-ban 26 leány, 13 fiu = 39. 1876/7-ben 19 leány, 11 fiu = 30. 1877/8-ban 25 leány, 10 fiu = 35. f) Hegedűiskolában 1875/6-ban 3 leány, 15 fiu = 18. 1876/7-ben 2 leány, 10 fiu = 12. 1877/8-ban 1 leány, 25 fiu = 26. g) Gordonkiskolában 1875/6-ban 6 fiu = 6. Együtt 1875/6-ban 132 leány, 83 fiu = 215. 1876/7-ben 122 leány, 71 fiu = 193. 1877/8-ban 143 leány, 99 fiu = 242.

Volt tehát 1875/6-ban 215 növendék, 34-el kevesebb mint 1874/5-ben. 1876/7-ben 193 növendék, 22-vel kevesebb mint 1875/6-ban. 1877/8-ban 242 növendék, 49-el több mint 1876/7-ben, — de midőn 1875/6-ban 51 növendék több iskolába is járt, egyenként csak 164, 1876/7-ben 26 növ. több iskolába is járt, egyenként csak 167, 1877/8-ban 38 növ. több iskolába is járt, egyenként csak 204 volt a létszám, és pedig 1875/6-ban 36-tal kevesebb mint 1874/5-ben, 1876/7-ben 3-nal több mint 1875/6-ban, 1877/8-ban 37-tel több mint 1876/7-ben.

A három évben tehát egyenként év é 535 növendék, iskolailag véve 650 növendék.

II. A beirásai és tandíjakról.

Tartozót fizetni 1875/6-ban 164 növendék 328 frt beirásai és 838 frt tandíjat — 1166 frtot, 1876/7-ben 167 növendék 334 frt beirásai és 557 frt tandíjat = 891 forintot, 1877/8-ban 204 növendék 408 frt beirásai és 947 frt tandíjat = 1355 frtot.

A három évben 535 növendék 1070 frt beirásai és 2342 frt tandíjat = 3412 frtot fizetett. 1875/6-ban 557 forinttal kevesebbet, mint 1874/5-ben, 1876/7-ben 285 frttal kevesebbet, mint 1875/6-ban, 1877/8-ban 464 frttal többet mint 1876/7-ben.

III. Egyszermindenkorra adakoztak:

1875/6-ban öt pártfogó 32 frtot, 8 frttal kevesebbet mint 1874/5-ben bejött, 1876/7-ben tizenegy pártfogó 50 frtot, 18 frttal többet mint 1875/6-ban bejött, 1877/8-ban tizenkilenc pártfogó 60 frtot, 10 frttal többet mint 1876/7-ben bejött.

IV. Meghaltak:

1875/6-ban alapító tag 4, rendes tag 2, növendék 1 = 7. 1876/7-ben alapító tag 2, rendes tag 1, növendék 1 = 4. 1877/8-ban alapító tag 3, rendes tag 2, növendék 2 = 7. A három évben alapító 9, rendes tag 5, növendék 4 = 18.

Alapító tag:

1879. április 31-ig számítva: volt 228, kik együtt 30,400 frt alapítványt tettek, mely összeg tökéletes kamatból 122 frttal, tehát 30,522 frtra szaporodott.

VI. Rendes tag

1879. április 31-ig számítva: volt 94, kik együtt 103 részvényvel bírnak s évenként hat-hat trójával 618 frttal járulnak, hat évi kötelezettséggel az intézet jövedelméhez.

VII. Tiszteletbeli egyleti tag 19.

VIII. Az egyleti kormányzat áll:

Egy főpártfogó, egy elnök, egy zenede-igazgató, egy jegyző, egy számvé, egy pénztárnok, egy ügyvéd, egy eljáró, egy zenedei szőga és 24 választmányi tagból.

IX. Letart szerint:

1. Ajándékban kapott a zenede pártfogóitól hanglyeget, hangszereket, könyveket, képeket, arcképeket s egyebet: 1875/6-ban 122 frt értékűeket, 19 frt 90 krral kevesebb értékűeket, mint 1874/5-ben, 1876/7-ben 38 frt 31 kr értékűeket, 83 frt 69 krral kevesebb értékűeket, mint 1875/6-ban, 1877/8-ban 63 frt 15 kr értékűeket, 24 frt 84 krral több értékűeket, mint 1876/7-ben. A három évben 223 frt 46 kr értékűeket.

„Nemde, kisasszony, felséges? Áldom a véletlen, mely azt a gondolatot adta, hogy még egy óráig itt maradjak s mely ez által megszerezte azt a boldogságot, hogy önt még egyszer lássam s megmondhassam onnek, hogy sohasem fogom elfelelni azt a napot, mely — most már negyedszer — az ön közelébe hozott.”

Ismét ama fiatal ember állott mellette — a kinek jelenlétét nem is sejtette, azt hiva, hogy Inesen s rajta kívül senki sem maradt fenn. „Az Istenért,” suttogó aggodalmasan „azt hittem, hogy itt egészen egyedül leszek, — olyan meglepetés volt... a holdvilág oly szépen sütött... Mit gondolhat ön felőlem?” „Bizonyára semmi rosszat kisasszony? válaszolt az ifju hirtelen. „En sem sejtém, hogy ön még itt van, most azonban nem fut-hat el előlem, holnap tovább utazom — hihetőség óa is — s akkor sohasem látjuk többé egymást. Miért nem akarja megengedni nekem, hogy kedves venáim még egyszer elmerengjek — velóban, kisasszony, sok regényen van egy ily előre nem látott találkozásban, a holdvilágnál, fenn a magasban, az egész világot elkülönítve, mig szigorú oltalmazója valószínűleg alszik.”

Megfogta a leány kezét, de ez mohón kiragadta a szó nélkül sietett az ajtó felé. (Folyt. köv.)

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Egy csók.

(Beszély.)

Irta gr. Schwerin Josepha. Fordította György József.

Ines nevetett. „Te félek madárka! Milyen borzasztó szerencsétlenség is az, ha egy férfi szemeiből azt olvassuk, hogy volt olyan jó izlése, minket szépek találni.” „De néni —” „Hagyd el; kitérünk az álnok utjából, jer, itt e szegletben nem talál meg bennünket.” Félóra múlva újra hangzott a harang, mely Wartburg látogatott összehívta, és a kis csapat nemsokára az ós tartománygrófi kastély lépcsőn haladt felele. Laurette el volt ragadtva. Csaknem ahitatal szemléte a Szent Erzsébet-képeket, a dalnoktermet s aztán az ebédtermet, figyelemmel halgatva a vezető unalmas felvilágosításait. „Néni, néni!” kiáltott, megfélekedve a körülállókra, „mily szép, mily felséges! Nekem úgy tetszik, mintha Escherbach csodás dalait és a Tannhäuser viharos melódiáit hallanám.” Ines észrevette, hogy Laurette hangos megjegyzéseivel a körülállók figyelmét magára

vonja s mosolyogva sugá neki: „Nem egyedül vagyunk gyermekek.”

Az ablakhoz lépett, Laurette némi zavarral, elpirulva megállt.

„Ne hagyja kegyed magát ártatlan öröme kifejezésében zavarni,” hangzott mellette, „a viruló ifjuság és szépség sokkal vonzóbb a rég letűnt mult e néma tanuínál.”

Laurette mélyen elpirult, nagyon jól ismerte e hangot, jól tudta, hogy e szemek most harmadszor függenek rajta nem titkolt bámulattal.

„Uram, meg nem foghatom,” — dadogá, — „önnek nincs igaza.”

„Hogy az ifjuság és szépséget csodálom?” — szakította amaz fele. — „Ó, kedves kisasszony, ez általános emberi jog, és én ki akarom venni részemet belőle. Azonban nagyon szerencsétlenség éreznem magamat, ha ez által haragját magamra vonom, holott azt hittem, hogy köszönetére tarthatok igényt keztűjének visszaadása által.”

„Kérem, uram, hallgasson,” szakította felebe Laurette agályosan, s Ineshez futott, kit aztán nem is hagyott el többé!

„A kicsinyke kimondhatatlanul ingerlő” sugta az ifju kis-érőjének.

„Igen, valóban csinos, azonban a többiek ragyogó szépsége mellett elvész.”

„Ugy? — Igen, igen, önnek igaza van — nem tudom, e vonások oly ismeretesek előttem — reám nézve azonban ez a gyermekded üdőség s kellem oly csodálatos inger-

rel bír, ez a fe-lő bimbó, gyönyörű szöke hajával s csókos, csókra teremt ajkával!”

„Ön egészen tőrbe jön, Wangeu,” nevetett a másik. „Ne feledd, hogy utban van jegyesé.”

„Bah, még nem is az s azonkívül ez az eljegyzés üzleti és családi ügy. Még teljes jogon csodálni a szépséget, a hol találkozik vele. Ha aztán egyszer megismerem, teljesen meg vagyok győződve, hogy példányképe leszek a solid férfjeknek.”

„A nihez épen most a legjobb kezdetet mutatta,” csufolódott a másik.

„Istenemre, ön úgy látszik élni, mint egy szerzetes,” kiáltott fel Wangeu, ha egy-két hízelgő szónak, a mit az ember egy jó lejányról mond, oly nagy sajt kölcsönöz. Jöjjen, mert különben elmulasztjuk derék vezetőnk előadását.”

Gönhausen asszony és Laurette a kis Wartburg szállóában akarták töltöni az éjt s csak úgy indult másnap reggel Eisenach felé, hogy onnan a közel fekvő Bendorok felé veyek utáltak. A látogatók lassanként eltávoztak, a szálloda mindig csendesebb-csendesebb lett, s az ismét kitisztult égen a hold lassan emelkedett fölfele. Laurette nem győzött eleget tenni ifju elragadtatásának s tudványának s Ines, engedve kíváncsiságának, vele minden udvart bejárt s minden régi, mohos falat, minden elkopott lépcsőt, minden kiszáradt kutat megnézett. Akkor egy árnyas utat, mely magános padhoz vezetett, leszállottak, el-

